

tydede Sted, om ikke Konsistorium vilde anmode Ministeriet om at lade Bygningsinspektøren affatte Overslag over de med Opstillingen og Indhegningen forbundne Udgifter og at disse derefter maatte blive optagne paa Universitetets Budget i Finantslovsforslaget for 1874—75. I Skrivelse af 7. Juli til Ministeriet tiltraadte Konsistorium det gjorte Forslag og den trufne Overenskomst med Magistraten, og indstillede Forslaget om Statuens Anbringelse til Ministeriets Billigelse, ligesom Konsistorium ogsaa tiltraadte Komiteens Forslag med Hensyn til Udgifterne ved Opstillingen og Indhegningen af Statuen. Efter Ministeriets Begjæring udarbejdede Bygningsinspektøren et Overslag, hvorefter Piedestalen til Statuen, udført i svensk Granit med Fundament og Opstilling, vilde koste 400 Rd. og Jerngelænderet 756 Rd. 46 Sk., hvilke Beløb bevilgedes ved Finantsloven for 1874—75 og senere, da Piedestalen først kunde faas i 1875—76, ved Finantsloven for dette Aar med et paa Grund af Prisernes Stigning noget forøget Beløb.

I Juni 1876 rejstes Fodstykket til Statuen, og efter Konsistoriums Begjæring blev, da Statuen var opstillet, Pladsen i Observatoriets Have uden for Monumentet reguleret, Opfyldningen omkring Fodstykket og paa Voldskrænten foretaget, hvorefter den højtidelige Afsløring af Statuen foregik den 8. August, 300 Aarsdagen for Grundstensens Nedlæggelse til Uranienborg

VII. Det akademiske Legat- og Stipendievæsen.

1. Tilkomne Legater for studerende ved Universitetet.

I det akademiske Aar 1875—76 er der tilkommet et Legat, „Carl Melchiors Legat“. Fundatsen, der under 22. Marts 1876 ad mandatum er forsynet med kgl. Stadfæstelse, lyder saaledes:

Vi Rektor og Professorer ved Kjøbenhavns Universitet gjøre vitterligt: Enkefru Thora Susanne Caroline Melchior, født Rist, har meddelt Konsistorium, at hun for at fyldestgjøre sin afdøde Mands, Underlæge Carl Melchiors inderligste Ønske, og i Betragtning af den Erfaring, denne og hun selv havde gjort med Hensyn til de Vanskeligheder, som den unge, ubemidlede Læge har at overvinde, naar han skal aabne sig sin Livsvirksomhed, er bestemt paa at oprette et Legat med det Hovedformaal at lette den unge, ubemidlede, dygtige og hæderlige Kandidat Vejen til Maalet, og tillige at yde Flid og Arbejde Agtelse og Anerkjendelse, samt at hendes Datter Agnes Januaria Melchior, født den 7. Aug. 1851, i et og alt er enig med hende med Hensyn hertil. I dette Øjemed har hun derfor skjænket Universitetet en Kapital af 6,000 Kr. i Østifternes Kreditforeningsobligationer, 4de Serie, med Koupons, første Gang betalbare den 11. Juni 1876, til Oprettelsen af et Legat, der til Minde om hendes afdøde Mand skal kaldes „Carl Melchiors Legat“. Renten af Legatets Kapital skal først tilfalde Oprettelsesindens tvende Søstre Johanne Severine Rist og Nicoline Jeroma Diderikke Dorothea Rist i deres Levetid, hver med Halvdelen, og naar den ene dør, den længst levende med det fulde Beløb, men efter den længst levendes Død hvert tredje Aar uddeles til en medicinsk Kandidat med bedste Karakter, der agter at nedsætte sig som praktiserende Læge i Danmark. Giverinden udtaler derhos det Haab, at den Kandidat, hvem Legatet tildeles, i Overensstemmelse med den Tanke og det Sindelag, af

hvilket dets Oprettelse har sit Udspring, vil lægge mindre Vægt paa Understøttelsen i og for sig end paa den Anerkjendelse, der ligger deri, at han ved sin moralske Vandel og gudfrygtige Sindelag har kunnet opnaa at erholde Carl Melchior's Legat. I Overensstemmelse med Giverindens Ønske og de af hende angivne nærmere Vilkaar har Konsistorium forfattet følgende Fundats:

1. Legatet bestyres som en for sig bestaaende, selvstændig Formue, men for øvrigt paa samme Maade som Kjøbenhavns Universitets øvrige Legatmidler. Legatkapitalen er for Øjeblikket anlagt i Østifternes Kreditforenings Obligationer, 4de Serie; hvad der i Tidens Løb maatte indvindes ved Udtrækning af disse Obligationer, lægges til Legatkapitalen. Legatets Eforus vælges af det lægevidenskabelige Fakultet blandt dette Fakultets Medlemmer.
2. Legatet træder i Virksomhed strax med den i 11. Juni Termin d. A. betaltbare Rente. Renten, med Fradrag af Administrationsudgifterne, tilfalder Opretterindens tvende Søstre Johanne Severine Rist og Noline Jeroma Diderikke Dorothea Rist i deres Levetid, hver med Halvdelen, og naar den ene dør, den længst levende med det fulde Beløb. Efter den længst levende af fornævnte Giverindens Søstres Død kan Understøttelse af Legatet søges af værdige og trængende medicinske Kandidater, der have endt deres Studier med bedste Karakter, og ville nedsætte sig som praktiserende Læger i Danmark. Først naar Legatet træder i Virksomhed efter denne sin Hovedbestemmelse, vælges en Eforus for det.
3. Naar Legatet er traadt i Kraft efter sin Hovedbestemmelse, bortgives Beløbet af den i 3 Aar opsamlede aarlige Rente i en Juni eller December Termin af det lægevidenskabelige Fakultet til den Kandidat, som efter det foran anførte maa anses for bedst kvalificeret, for derved at lette ham de Vanskeligheder, han har at overvinde ved at aabne sig sin Livsvirksomhed, samt som Anerkjendelse for Flid og Arbejde. Enhver Legatnyder erhoder et Exemplar af Fundatsen.

Til Bekræftelse under Universitetets Segl og sædvanlig Underskrift.

Kjøbenhavn den 13. Marts 1876.

2. Forandringer i de fundatsmæssige Bestemmelser for de enkelte Legater eller nærmere Regler for Anvendelsen af disse.

Under 16. Decbr. 1875 begjærede Ministeriet, foranlediget ved nogle i en Bladartikel indeholdte Paastande, Konsistoriums Erklæring om, hvorvidt der ved Bortgivelsen af det Thottske Legat havde været afvejet fra Bestemmelserne i dette Legats Fundats. Konsistorium anmodede Eforus, Etatsraad Stenstrup, om herover at ytre sig, hvilket derefter skete i en udførligere Udtalelse af 22. Decbr. Hvad særlig angik den i Artiklen indeholdte Anke over, at Statuternes Bestemmelser med Hensyn til Legatets Formaal ikke overholdtes, idet Legatet formentlig kun skulde være bestemt for Studier ved fremmede Akademier, hvilede dette paa en Forveksling af Testamentet og Fundatsen. I Følge Fundatsens § 1 er Stipendiet bestemt for tvende studerende, at de i tre Aar kunne rejse udenlands og „paa fremmede Universiteter og Steder lægge sig efter de fysiske og økonomiske Videnskaber, for saa vidt disse sidste angaa Landhusholdningstheorien og Theorien

om Manufaktur og Fabriker, hvortil ogsaa henregnes Naturhistorien.“ Fra første Færd af havde man efter Udtrykket „fremmede Universiteter og Steder“, og efter de i Fundatsen nævnte Studiers Beskaffenhed stedse ladet Studier i Naturen og ved Fabriker o. s. v. uden for Universiteterne og uden for det egentlige Danmark have en lige berettiget Betydning med Hensyn til Legatets Nydelse med saadanne Studier, der nærmere vare knyttede til fremmede Lærestalter, hvilket paavistes ved en Række af Exempler fra ældre og senere Tider.

Med Skrivelse af 4. Jan. 1876 indsendte Konsistorium denne Udtalelse til Ministeriet, idet det bemærkede, at den i et og alt sluttede sig hertil. Bestemmelsen i Fundatsens § 1 om Legatets Formaal indeholdt Hjemmelen for den Anvendelse, der havde fundet Sted til Studier udenlands ogsaa uden for Universiteterne. Det var tydeligt, og bekræftedes ved de Forhandlinger, der gik forud for Fundatsens Tilblivelse og Stadfæstelse, at man ved Formuleringen af dennes § 1 paa den Maade, som sket var, var sig bevidst, at man gjorde saadanne Studier mulige for Legatnyderne, medens den bogstavelige Optagelse af Ordene i Legatstifterens Testamente mulig kunde have fremkaldt Tvivl i saa Henseende. Af de Optegnelser, der findes i Konsistoriums Forhandlingsprotokol og Kopibøger fra den Tid, ses det nemlig, at et første, af Konsistorium affattet Fundatsudkast, der bogstavelig holdt sig til Testamentet, af Universitetets da værende Patron, Hertugen af Augustenborg, blev standset, at en Del af ham foreslaaede Forandringer, navnlig ogsaa i § 1, derefter bifaldtes af Kancelliet, og at Konsistorium derefter paa dette Grundlag affattede det nye Udkast, som derpaa blev konfirmeret.

Skjønt nu Konsistorium ansaa denne Forstaaelse af Fundatsens Ord for den rigtige, vilde det dog, da det blev Konsistorium bekjendt, at Ministeriet nærede Tvivl, om ikke Fundatsen maatte antages at forlange Stipendiatens Ophold i „Byer“, ikke vedblive med en Uddeling af Stipendiet, der forudsatte den videre Opfattelse, førend en bestemt og utvetydig Hjemmel derfor var tilvejebragt, og herom gjorde det nærmere Indstilling i Skrivelse af 5. April s. A. At det i og for sig var ønskeligt, at Hjemmel til en saadan friere Anvendelse havde, forekom Konsistorium utvivlsomt. De i Fundatsens § 1 nævnte Videnskaber vilde ofte, nogle af dem endog i de fleste Tilfælde, kræve Dyrkernes Ophold uden for Byer, og det vilde derfor ofte kunne føles som et besværende og hæmmende Baand paa Stipendiets Anvendelse til de videnskabelige Studiers Fremme, naar det skulde være bundet paa den Maade, som den snævrere Forstaaelse medførte. Et Vidnesbyrd om, at der virkelig var Trang til den hidtil givne større Frihed for Benyttelsen, laa i den Kjendsgjerning, at Stipendiet i den forløbne Tid, i hvilken Konsistorium havde fulgt den videre Opfattelse, ofte havde været anvendt af Stipendiaterne til Ophold og Rejser uden for Byer. Konsistorium indstillede derfor, at der maatte erhverves allerhøjeste Stadfæstelse paa følgende nærmere Bestemmelser af Reglen i § 1 i Fundatsen: „Det ved Fundats af 24. Febr. 1804 oprettede Thottske Rejsestipendium skal kunne anvendes til Rejser til og Ophold paa ethvert Sted uden for Kongeriget Danmark, hvor saadanne Studier, som falde inden for det ved Fundatsen foreskrevne Formaal, med Udbytte kunne drives.“

Da Frugten af de Studier, som det er det Thottske Legats Formaal at fremme, nærmest maatte antages for Statstjenestens Vedkommende at ville komme de Interesser til gode, som here under Indenrigsministeriets Omraade, forelagde Undervisningsministeriet under 26. April dette Ministerium Spørgsmaalet, og begjærede her-

over dets Erklæring. Det mindede i denne Skrivelse om, at der i Følge et af afdøde Statsminister Grev Thott under 4. Juli 1783 oprettet Testamente til Kjøbenhavns Universitet blev skjænket 10,000 Rd. til at lade for Renten deraf tvende studerende, hver i 3 Aar, besøge udenlandske Akademier, paa fysiske og økonomiske Videnskaber, hvorhen ogsaa henregnedes *historia naturalis*, alt efter den Fundats, der herom vilde være at oprette og under Konsistoriums Opsigt. Ved den senere af Konsistorium udfærdigede, under 24. Febr. 1804 konfirmerede Fundats — aftrykt i Engelstofts Universitets- og Skoleannaler for 1807 II. S. 97—100 og i Fogtmanns Reskriptsamling for 1804 — var der for Legatets Anvendelse givet følgende nærmere Bestemmelser:

Post 1. Renterne af de 10,000 Rd. skulle saaledes anvendes, at 2de Studenter, som ere fødte i de danske Stater og som have studeret ved Kjøbenhavns Universitet, derfor i 3 Aar skulle rejse udenlands og paa fremmede Universiteter og Steder lægge sig efter de fysiske og økonomiske Videnskaber, for saa vidt disse angaa Landhusholdningstheorien og Theorien om Manufaktur og Fabriker, hvortil maa henregnes Naturhistorien.

Post 2. Da det fysiske, økonomiske og Naturhistoriens Fag hver for sig ere meget vidtløftige, saa kan det tillades, at Stipendiarii vælge sig et enkelt af oven meldte Fag for at dyrke samme med desto større Flid og derudi naa større Fuldkommenhed.

Post 3. Efterdi Mathematik og Kemi ere meget vigtige og uundværlige Forberedelsesvidenskaber for det fysiske og økonomiske Studium, saa maa dette Stipendium ej gives uden til dem, som bevise, at de besidde Kundskaber i disse Videnskaber.

Post 5. Stipendiarii tør, forinden de herfra rejse, for Eforus forklare Hensigten af deres Rejse, hvilke Videnskaber de fornemmelig gjøre til deres Hovedfag, hvad Plan de i denne Henseende have lagt sig, og hvilke Akademier og Steder de ville besøge.

Det vilde saaledes ses, at ved Formuleringen af Fundatsens Post 1. paa den Maade, som sket var, vare Udtrykkene i Testamentet, for saa vidt dette fordrede, at Stipendiaterne skulde besøge „udenlandske Akademier“ forandrede derhen, at Stipendiaterne skulde dyrke de i Fundatsen omtalte Videnskaber „paa fremmede Universiteter og Steder“ (eller, som det i nogle Afskrifter og Aftryk fandtes, „Stæder“*), hvorfor denne Passus af Fundatsen ogsaa af Konsistorium, siden Fundatsen udkom, var blevet forstaaet saaledes, at den ikke bandt Stipendiets Benyttelse til „Byer“ uden for Kongeriget, men tillod Ophold paa ethvert Sted uden for Kongeriget, hvor saadanne Studier, som henhørte under det fundatsmæssige Formaal, med Udbytte kunde drives. Ministe iet havde imidlertid faaet Tvivl, om denne Forstaaelse var den rigtige, og om ikke Fundatsen, ligesom oprindelig Testamentet, gjorde Stipendiets Nydelse afhængig af, at Opholdet i Udlandet indskrænkedes til de Steder, hvor Universiteter eller Akademier fandtes.

I Skrivelse af 16. Maj udtalte derefter Indenrigsministeriet, at om det end

*) Ministeriet bemærkede, at Afskrivningen af Fundatsens Bestemmelser oven for var sket efter det kgl. danske Kancellis Conceptforestilling af 17. Febr. 1804 om allerhøjeste Konfirmation paa Legatets Fundats.

kunde tiltræde Konsistoriums Udtalelse om det ønskelige i, at Nydelsen af de tildelede Stipendier ikke betingedes af, at vedkommende tog Ophold ved fremmede Akademier, maatte det dog anse det for særdeles tvivlsomt, om fundatsmæssige Bestemmelser, der gik ud paa at sanktionere en saadan Ordning, kunde anses forenelige med Testamentets Ord, der bestemt syntes at henvise den, der nyder godt af Legatet, til at dyrke de omhandlede Studier paa saadanne Steder, være sig i øvrigt i eller uden for Byerne, hvor dertil egnede videnskabelige Anstalter findes.

Efter Undervisningsministeriets Begjæring udtalte ogsaa Bestyrelsen for den polytekniske Læreanstalt sig i Skrivelse af 12. Juni om Sagen. Bestyrelsen udtalte — efter at den først havde gjort opmærksom paa, at man ikke godt paa Dansk kunde sige „at studere paa Stæder (Steder)“, naar det var Byer, der mentes, men det maatte da upaatvivlelig hedde i Stæder (Steder) —, at det maatte formodes, at Testator havde villet skaffe saa godt Udbytte som mulig for de Videnskaber, han ved sit Stipendium vilde understøtte. Men siden den Tid, da de nærmere Bestemmelser for Legatets Anvendelse fik kgl. Konfirmation, var der oprettet mange Læreanstalter uden for Byerne, f. Ex. astronomiske Observatorier, Landbrugsakademier o. s. v., mange private havde anlagt betydelige Samlinger, og det havde sikkert ikke været Testators Mening at ville forhindre Studiet ved saadanne Institutioner. Naar de kgl. konfirmerede Bestemmelser som Gjenstand for de Studier, Stipendiet skulde understøtte, nævnede „Landhusholdningstheorien og Theorien om Manufakturer og Fabriker, hvortil ogsaa henregnes Naturhistorie“, saa gjaldt det om alle disse Fag, at den rene Theori var et blot og bart intet; den var udelukkende bygget paa Erfaring, og skulde Studiet føre til et tilfredsstillende Resultat, maatte den paa Universiteter tilegnede Theori stadig sammenholdes med Erfaringen. Landhusholdningstheorien fik først sin Værdi ved at sammenholdes med det praktiske Landbrug, den tekniske Theori sin ved at prøves paa Fabrikerne, og den naturhistoriske sin ved at prøves paa selve Naturens Gjenstande. Bestyrelsen saa derfor ikke rettere, end at Stipendiet vilde tabe ganske væsentlig i sin Betydning, hvis Ordet Stæder ikke blev forstaaet som Lokaliteter, der egnede sig til de nævnte Studier, og tiltraadte ganske Konsistoriums Opfattelse.

I den for Kongen nedlagte Forestilling tiltraadte Undervisningsministeren den af Indenrigsministeriet udtalte Opfattelse, og efter dets Indstilling blev der ved kgl. Resol. af 24. Juli 1876 meddelt Stadfæstelse paa følgende nærmere Bestemmelser af Reglen i § 1 i den under 24. Febr. 1804 allerhøjest konfirmerede Fundation for det Thottske Rejsestipendium:

„Det ved Fundats af 24. Febr. 1804 oprettede Thottske Rejsestipendium vil fortrinsvis være at anvende til Understøttelse for Rejser til og Ophold paa Stæder, være sig i eller uden for Byerne, hvor der findes videnskabelige Anstalter, der egne sig til at fremme de i Fundatsen betegnede Formaal; foreligger der ikke Ansøgning om Understøttelse til at besøge saadanne Stæder, eller kun Ansøgninger for Personer, der ikke kunne antages at være saaledes forberedte, at de kunne have virkelig Nytte af en Rejse til disse Stæder, kan Stipendiet anvendes til Understøttelse for Rejser til og Ophold paa ethvert Sted uden for Kongeriget Danmark, hvor Studier, der falde inden for de ved Fundatsen beskrevne Formaal, med Nytte kunne drives, naar Ansøgninger fra kvalificerede derom foreligge.“

Efter at Konsistorium herom havde modtaget Meddelelse fra Ministeriet, har det under 28. Juli kommunikeret Eforus Indholdet af Ministeriets Skrivelse.

— Renterne af det Bülowiske Legat til botanisk Plantetegning, hvis Kapital er radiceret i Sanderumgaard, skulle af dennes Ejer i Følge Gavebrevet (se Koll. Tid. for 1812 S. 817—18) udbetales til Professoren i Botanik. Dette fandt ogsaa tidligere Sted, indtil Eforiet for Legatet efter Professor Liebmanns Død foreløbig blev overdraget til Professor Steenstrup, der vedblivende bestyrede det, indtil Ministeriet efter Professor Didrichsens Udnævnelse til Professor botanices begjærede Oplysning af Konsistorium om Grunden til, at Eforiet ej var blevet overdraget til denne. Efter Opfordring af Konsistorium udtalte Etatsraad Steenstrup sig herom i en den 8. Februar 1876 afgivet Erklæring. Han gjorde heri gjældende, at Eforiet for det Bülowiske Legat nærmest var blevet betragtet som hørende sammen med den Del af de ældre botaniske Professorers forenede Virksomheder, der vedkom Bestyrelsen af den botaniske Have og Udgivelsen af Flora Danica. Dels var nemlig Bestyrerne af den botaniske Have i Reglen Udgiverne af Flora Danica, og det Bülowiske Legat var i Følge Gavebrevet paa den ene Side stiftet til det botaniske Studiums Fremme „især saa vidt Fædrelandets Planter angaar“, paa den anden Side for at give Varighed til den Undervisning i Plantetegning, som paa Legatstifterens Bekostning skulde gives af Flora Danicas Tegner, saaledes som det i Gavebrevet hedder „saa længe Alder og Svaghed ikke forhindrede ham i at besørge denne Undervisning“, dels skulde den Del af Legatet, som aarlig blev tilbage, efter at Tegnelereren var lønnet, Tegnematerialerne betalte og Opvarmningen og Tegnelokalet m. m. bekostet, i Følge kgl. Resol. 21. Septbr. 1838 indbetales paa den botaniske Haves Konto til bedste for Havens Bibliotek, hvorved Legatet yderligere syntes betegnet som nærmest vedkommende Havens Bestyrelse, hvorunder Bibliotheket hører. Konsistorium mente derfor ogsaa, da Professor Liebmann var død, at Eforiet nærmest maatte gaa over til den Botaniker, til hvem den botaniske Haves Bestyrelse midlertidig blev overdraget og som tillige blev antaget til Udgiver af Flora Danica. Men da Docent J. Lange, i hvis Hænder begge disse Funktioner gik over, hverken var Medlem af Konsistorium eller af noget af Fakulteterne, blev Etatsraad Steenstrup valgt til at fungere som Eforus for Legatet, og heri skete ingen Forandring ved Professor Ørsteds Ansættelse som Professor botanices, eftersom han ikke tillige blev Direktør for Haven.

Med Skrivelse af 15. Febr. indsendte Konsistorium denne Udtalelse til Ministeriet, idet det bemærkede, at Etatsraad Steenstrups Antagelse, at Gavebrevet, naar det nævnte Professor botanices, havde hans Egenskab af Direktør for Haven for Øje, yderligere blev bekræftet ved den Omstændighed, at Gavebrevet aldrig syntes at være blevet meddelt Universitetet, hvis Arkiv intet indeholdt om det, hvorimod den botaniske Haves Arkiv indeholdt Oplysninger om, at det kgl. danske Kancelli havde meddelt Direktionen Underretning om Gavebrevets Oprettelse og senere om dets Konfirmation. At Eforiet efter Professor Liebmanns Død ej gik over til den konstituerede Direktør, Professor Lange, laa i, at dette ikke antoges foreneligt med Bestemmelsen i Kundgjørelse 18. Septbr. 1850 § 4 d. I øvrigt fandt Konsistorium det naturligere i og for sig, at den midlertidige Forvaltning af Legatet overdroges Professor botanices i Stedet for nogen af de andre naturhistoriske Professorer. Naar dette hidtil ikke var sket, var Grunden den, at man hverken for Professor Ørsteds eller for Professor Didrichsens Vedkommende havde haft Anledning til at formode nogen Tilbøjelighed til eller noget Ønske om at overtage bemeldte Efori.

Under 29. Febr. tilskrev Ministeriet derefter Konsistorium, at det ikke kunde anerkjende de af den fungerende Eforus anførte Grunde for Legatets Forbindelse med Bestyrelsen for den botaniske Have og Sandsynligheden af, at Gavebrevet, naar det nævnte Professor botanices, havde hans Egenskab af Direktør for Haven for Øje, saa lidt som Ministeriet fandt, at den Omstændighed, at Gavebrevet ikke syntes at være meddelt Universitetet, men derimod Direktionen for den botaniske Have, kunde komme i Betragtning lige over for Gavebrevets udtrykkelige Bestemmelse om, at Renterne af Legatet skulde udbetales til Professoren i Botanik. Ministeriet var derfor enig med Konsistorium i at anse det for rigtigst, at Forvaltningen af Legatets Efori overdroges til Professor botanices. Konsistorium har derefter under 8. Marts udnævnt Professor Didrichsen til Efor for det Bülowiske Legat til Undervisning i botanisk Plantetegning.

— Bangs Stipendium er bestemt for theologiske Studenter, der „logere i Regentsen i den fjerde Gang, anden Dør paa højre Haand, oven paa eller i anden Etage“*), og bortgives af det theologiske Fakultet. Ved Legatets Bortgivelse var imidlertid i mange Aar fulgt den Praxis, at det efter Raadførelse med Regentsprovsten, blev tildelt trængende theologiske Studenter overhovedet paa Regentsen, og uden at nogen Denominationsskrivelse i denne Anledning blev udfærdiget af Fakultetet. Herimod var der ved en Revisionsantegnelse gjort Indvending og navnlig paastaet, at kun theologiske studerende, der beboede det af Testator udpegede Kammer, skulde have Adgang til Legatet. Men da dette Kammer da beboedes af en Theolog og en Mediciner, og den bogstavelige Opfyldelse af Testators Villie saaledes var en Umulighed, androg Eforus paa, at den gængse Praxis maatte blive godkjendt, saa at Legatet altsaa kunde uddeles til trængende theologiske studerende paa Regentsen, uden særligt Hensyn til det omtalte Kammers Beboere, og uden at Eforus behøvede nogen Denominationsskrivelse fra det theologiske Fakultet. I denne Anledning gjorde Konsistorium i Skrivelse af 11. Marts 1876 1ste Revisionsdepartement opmærksom paa, at Universitetsdirektionens Skrivelse af 9. Marts 1839 (Scheel: Stipendier og Kollegier S. 42—43) med Hensyn til de Regentsstipendier, hvis Fundatser henlægge dem til visse Kamre paa Regentsen, havde bifaldet, at Stipendierne bleve bortgivne uanset, at Stipendiaterne beboede andre end de i Fundatserne nævnte Værelser. Hvad Formen for Udnævnelsen til Stipendiet angik, ansaa Konsistorium ikke den hidtil fulgte Fremgangsmaade, hvorefter ingen Denominationsskrivelse fra det theologiske Fakultet brugtes, for ufornelig med Testamentet, og havde derfor ved Skrivelse til Legatets Eforus godkjendt den.

— Med Hensyn til det Skeelske Legats 1ste Bikonto er det bestemt, at naar der paa denne Konto er opsamlet saa stort et Beløb, at der deraf kan dannes en ny Stipendieportion paa 80 Kr. aarlig, overføres Kapitalen til Legatets Hovedkonto. Efter at der nu ved Oplæg i 11. Juni Termin 1875 paa ommeldte Bikonto var naaet en Rente bærende Kapital af 2171 Kr., blev der fra 11 Decbr. 1875 at regne overført til Legatets Hovedkonto en Kapital af 2064 Kr. 50 Ø., som, efter Fradrag af det sædvanlige Administrationsgebyr $\frac{1}{3}$ pCt., giver en aarlig Rente af 80 Kr., og efter Efori Indstilling bifaldt derfor Konsistorium i Henhold

*) Scheel: Stipendier og Kollegier S. 35.

til Universitetsdirektionens Resol. 27. Novbr. 1838 under 11. Marts 1876, at der oprettedes en ny ordinær Stipendieportion paa 80 Kr., der skulde træde i Virksomhed fra 11. Juni Termin s. A.

— Ved Skrivelse af 11. Febr. 1876 har Konsistorium meddelt Eforus for de Borekske Legater Bemyndigelse til selv at foretage Uddelingen af de til disse Legater hørende Understøttelser, dels til Fattige og Husarme, dels til syge Studenter extra collegium Medicæum, og under samme Dato har Konsistorium ligeledes bemyndiget Eforus for det Bartholin-Finckeske Legat til selv at uddele de Understøttelser af bemeldte Legat, som ere bestemte til en Professor-enke samt til Husarme og andre Fattige.

— En Stipendiat, der i Decbr. 1874 udnævntes til i 2 Aar at nyde en mindre Lod af det Smithske Stipendium for videre komme, og som i Foraaret 1875 med Tilladelse rejste bort for en kort Tid, vendte ikke senere tilbage. Ved Skrivelse til Eforus af 18. Maj 1876 tilmeldte Konsistorium derfor denne, at den uhævede Lod skulde hjemfalde til Legatet og paa ny uddeles.

3. Særlige Bevillinger eller Undtagelser fra de lov- eller fundatsmæssige Bestemmelser for Legaterne.

Under 18. Maj 1876 har Konsistorium tilstedet, at de for en Student til Decbr. 1875 forfaldne Oplagspenge, som ej vare blevne hævede, fordi han i Midten af Semestret var blevet sindssyg, maatte udbetales hans Fader.

— Den første Halvdel af det Mallingske Legat ($\frac{1}{2}$ Aars Rente) udbetales Stipendiaten strax efter Examen artium. Det andet halve Aars Rente „kommer ham først til gode, naar han i næste Foraar har underkastet sig den første Del af Examen philosophicum og erholdt saadanne Karakterer, at han derved efter de sædvanlige Regler vil erholde Hovedkarakteren Laudabilis. Dersom han ikke erholder saadanne Karakterer, eller dersom han ikke til den bestemte Tid underkaster sig denne Del af Examen, og ikke ved Lægeattest kan bevise at have været hindret ved Sygdom, da hjemfalder denne Halvdel af Renten til Legatet, og anvendes til Forøgelse af sammes Kapital“*). Betingelsen for den anden Halvdels Udbetaling kan jo ikke længer fordres, men i Henhold til Konsistoriums Skrivelse af 1. Okt. 1853 til Legatets Eforus udbetales den vedkommende, naar han ved Enden af sit første akademiske Halvaar producerer de sædvanlige Beviser for akademisk Flid. Dette har Konsistorium ved Skrivelse til Eforus af 5 Juli 1876 nærmere forklaret saaledes, at det som Betingelse for denne Udbetaling er tilstrækkeligt, at akademisk Flid i det første Halvaar overhovedet er godtgjort, og har derfor i et forekommet Tilfælde, hvor Stipendiaten i det andet Halvaar havde været syg, og derfor ikke havde underkastet sig den filosofiske Prøve, medens han i det første Halvaar havde besøgt Prof. Brøchners Forelæsninger, og ogsaa fandtes paa dennes Tilhørerliste, skjønt yderligere Bevis for akademisk Flid i dette Halvaar paa Grund af Prof. Brøchners Død ikke kunde tilvejebringes, tilstedet Udbetalingen af Legatets anden Halvdel.

— Ved samme Skrivelse bevilgede Konsistorium samme Stipendiat, der paa Grund af Sygdom ikke havde kunnet høre Forelæsninger i første Halvaar 1876

*) Scheel: Stip. og Koll. S. 102—3.

eller indstille sig til filosofisk Examen, Udbetalingen af den anden Halvdel af Oplagspengene.

— Forhen værende Adjunkt ved Haderslev lærde Skole C. C. H. Grønlund ansøgte om Tilladelse til at maatte søge et af Universitetets Rejsestipendier, uanset, at han ikke kunde regnes blandt dettes yngre studerende, og uanset, at han til theologisk Embedsexamen kun havde erholdt haud ill. 1mi gr. Konsistorium anbefalede i Skrivelse til Ministeriet af 14. Jan. 1876 Andragendet, idet det med Hensyn til det sidste Punkt bemærkede, at det i de af Ansøgeren præsterede videnskabelige Arbejder fandt en fuld gyldig Grund til at fravige Bestemmelsen i Univ. Fund. 7. Maj 1788 VI § 2 Nr 9. Hvad det første Punkt angik, indeholdt det i og for sig ingen Hindring for Adgang til at søge Rejseunderstøttelse, hvorimod det selvfølgelig i ethvert forekommende Tilfælde vilde blive prøvet af Konsistorium, hvorvidt den ældre Ansøger vilde kunne komme i Betragtning lige over for yngre konkurrerende Kræfter. I den for Kongen nedlagte Forestilling med Hensyn til Dispensation fra den nævnte Bestemmelse i Universitetets Fundats bemærkede Ministeriet yderligere, at heller ikke den Omstændighed, at Ansøgeren som forhen værende slesvigsk Embedsmand oppebar Pension, syntes at burde komme i Betragtning til at nægte ham den ansøgte Tilladelse, saa meget mindre som der alt tidligere var givet Dispensation fra dette Bud, saa vel som med Hensyn til Examenskarakteren. Ved kgl. Resol. af 28. Jan. meddeltes der derefter Ansøgeren den begjærede Dispensation.

4. De med Universitetet forbundne Kollegier.

Ved Skrivelse af 20. Apr. 1876 til Eforus for Valkendorfs Kollegium har Konsistorium tilladt, at en Alumnus paa Kollegiet paa Grund af Helbredshensyn maatte tage Ophold paa Landet fra 1. Maj til Slutningen af Sommerferien.

— Konsistorium har under 18. Maj 1876 approberet et Udkast til en ny Instrux for Portneren paa Elers Kollegium og derhos bevilget, at den ham til lagte faste Løn som Følge af det ham herefter overdragne større Arbejde forhøjes til 200 Kr. aarlig. Instruxen lyder saaledes:

Instrux for Portneren paa Elers Kollegium.

§ 1. Det paaligger Portneren at have Tilsyn med Kollegiets Bygning, Gaard og Port, saa vel som med Bygningsinventarium og Brandredskaber. Angaaende Mangler eller Uordener har han at henvende sig til Kollegiets Inspektor.

§ 2. Af Rengjøringsarbejde paaligger ham: En Gang aarlig at rengjøre Loft og Brændekjældere; to Gange aarlig — i April og Oktober — at foretage almindelig Rengjøring i alle Værelser og Badehuset, Vaskning af Gulve, Døre og Vinduer, Afsæbning af alt Træværk m. m., og ved Foraarsrengjøringen Pudsnings af samtlige Kakkellovne; at vaske Gulvene i Værelserne 6 Gange aarlig — i Januar, Februar, Marts, Juni, August, December —; at polere Vinduesruderne, ogsaa i Badehuset, hver Maaned; at vaske Gangene, Trapperne og Gulvet, saa vel det faste, som Træmægulvet i Badehuset hver anden Maaned; at feje Gange, Trapper, Port og Gaard hver Onsdag og Lørdag; at rede Kollegiets 23 Senge; at rengjøre Lokumerne hver Onsdag og vaske samme hver Lørdag; at feje med paastrøet fugtigt Sand alle Værelser hver Dag, samt foretage daglig Afstøvning, at gjøre Vandtøjet rent, hente frisk Vand, slaa Natpotterne ud for alle Beboerne hver Morgen inden Kl. 8 om Sommeren (April—September) og Kl. 9 om Vinteren (Okt.—Marts); enhver, der ej er oppe til den Tid, maa finde sig i, at Vandet staar Dagen over.

§ 3. I samtlige Kollegiets Kakkellovne, Badehusets iberegnet, besørger han lagt Ild om Morgenen til opgiven Tid, og til andre Tider af Dagen indtil Kl. 9 om Aftenen, naar det ønskes.

§ 4. Porten kan forlanges aabnet om Morgenen i Vinterhalvaaret Kl. 6, i Sommerhalvaaret Kl. 5. Gasblussene i Porten og paa 2den Sal holdes tændte fra Mørkningen indtil Kl. 11.

§ 5. Uden for Kollegiet, saa vel til Kannikestræde, som til Skindergade, paaligger det ham under egen Ansvarlighed at holde Gade, Fortov og Rendestene i anordningsmæssig Stand med Fejning og Ophugning af Is.

§ 6. Han er forpligtet til: at levere enhver af Kollegiets Beboere hver Morgen om Sommeren fra 5¹/₂—8, om Vinteren fra 6¹/₂—9, og hver Aften fra 6¹/₂—9 kogende Vand med Gløder til Fyrfad og Maskine; til at besørge Rengjøring af Glas, Porcellæn, Knive, Gaffler m. m., samt afgive varmt Vand til Rengjøring af Lamper m. m.; til at banke Beboernes Gulvtæpper; til at besørge for Kollegiets Beboere, hvad disse behøve af daglige Fornødenheder fra Bager, Spøkhøker og Urtekræmmer, forudsat, at dette betales af vedkommende Beboer enten strax eller efter maanedlige eller ugentlige Regninger; i de sidste to Tilfælde har Portneren Ret til at nægte at gjøre videre Udlæg, naar en Regning ikke betales strax. Tillige maa han være villig til at bestille Brændsel, naar dette siges Dag forud, og Betalingen herfor erlægges samtidig med Bestillingen. Han er fritaget for at besørge noget Indkjøb fra Kl. 1—7 Efterm. og efter Kl. 9 Aften.

§ 7. Ærinder, som vedkomme Kollegiet, har han at besørge efter Inspektors Paalæg, ligesom han i Sygdomstilfælde, saa vel som under indtræffende overordentlige Omstændigheder, maa være villig til at gaa Kollegiets Beboere til Haande.

§ 8. Det Portneren til Udleje overladte Loftsrum have Kollegiets Beboere gjennem Inspektor Ret — frem for nogen fremmed — til at leje til deres Afbenyttelse.

§ 9. I Portnerens Beboelseslejlighed maa der ikke uden Inspektors Samtykke gives Logi til nogen uden for hans Husstand.

§ 10. Hvis Kollegiets Karl bliver syg, er Portneren pligtig at besørge hans Arbejde paa den første Dag efter Sygdommens Begyndelse; vedvarer Sygdommen, maa Karlen selv besørge sit Arbejde ved en anden Mand, som Inspektor maa anse skikket dertil. Omvendt maa Karlen besørge Portnerens Arbejde, for saa vidt det vedrører Beboernes daglige Betjening, naar denne er syg.

§ 11. Enhver af Kollegiets Beboere betaler Portneren 3,05 Kroner maanedlig fra Udnævnelsesdagen; falder denne før den 16., betales for en hel Maaned, falder den efter den 15., betales for en halv Maaned. Saa længe en Plads staar ledig, faar Portneren maanedlig 2 Kroner (for en halv Maaned 1 Kr.) af Kollegiets Kasse, som tillige hver Maaned betaler ham 2 Kroner. End videre modtager Portneren hver Maaned gjennem Inspektor 33 Øre, som afdrages i Lønningen til Kollegiets Karl.

§ 12. Klager over Portneren indsendes skriftlig til Inspektor, som for Forsømmelse af hans Pligter kan paalægge ham Mulκτη (fra 25 Øre til 2 Kr), der, naar Beløbet er 20 Kroner, anvendes i Kollegiets Anliggender, f. Ex. under Tyendets Sygdom.

5. Kommunitetsstipendiet og Regentsbeneficiet.

Student S. Sigurdarson, der i Aaret 1872 blev dimitteret fra Reykjavik lærde Skole, men paa Grund af Sygdom først i September 1874 kom til Kjøbenhavn, kunde ikke erholde Regents- og Kommunitetsstipendiet, fordi han ikke i Overensstemmelse med Regl. 11. Febr. 1848 § 4 Nr. 1 var kommet til Universitetet umiddelbart efter, at han havde taget Afgangsexamen ved bemeldte Skole. Han anmodede derfor Ministeriet for Island om gjennem Undervisningsministeriet at søge udvirket, at den nævnte Fortolkning i det hele frafaldtes, eller at han i modsat Fald maatte blive optaget som overtallig privilegeret til at nyde de omspurgte Stipen-

dier. Dette Andragende sendte Ministeriet for Island Undervisningsministeriet til Afgjørelse under 21. Decbr. 1874, idet det bemærkede, at om det end stemmede med Ordene i den citerede § af Regl. 1848, at de, som dimitteres i Island, skulle, for at bevare deres Privilegium, komme til Universitetet i det samme Aar, i hvilket de dimitteres, vilde en stræng Fastholdelse af denne Fordring, der ikke var stillet til nogen af de andre i §'en ommeldte, i øvrigt mindre privilegerede studerende, dog kunne medføre Ubillighed og skadelige Følger for Islændernes Universitetsstudium. Navnlig syntes det ubilligt at nægte den paagjældende Stipendium, naar han ved Sygdom havde været forhindret fra Nedrejsen, saaledes som nærværende Ansøger, for hvem det ogsaa talte, at han var rejst herved i sikkert Haab om at opnaa de ommeldte Stipendier, da samme, efter hvad han anførte, aldrig før vare blevne nægtede under lignende Omstændigheder. Men ved Siden heraf syntes end videre de Tilfælde at maatte stilles, hvor vedkommende paa Grund af Fattigdom havde været nødt til at opsætte Rejsen, for ved Informationer eller paa anden Maade at erhverve sig de til Rejsen nødvendige Midler, idet i modsat Fald de mest trængende islandske studerende vilde være udelukkede fra Stipendierne, og derved tillige fra Universitetet. Ministeriet anbefalede derfor indtrængende, at der saa vel i det foreliggende, som i de andre berørte Tilfælde anvendtes den samme lempelige Fremgangsmaade som hidtil. Under 24 Febr. 1875 begjærede Undervisningsministeriet herover Konsistoriums Erklæring med særligt Hensyn til, at Justitsministeriet havde anbefalet en Forandring i den ved Reglementet givne Regel, og uagtet Konsistorium i sin Tid havde udtalt sig om dette Spørgsmaal i Skrivelse af 26. Okt. 1868. Efter Konsistoriums Anmodning afgav Stipendiebestyrelsen under 7. April en udførlig Erklæring om Sagen.

Stipendiebestyrelsen omtalte først den i Andragendet udtalte Mening, at Bestemmelsen i Regl. 1848 § 4 Nr. 1 skulde kunne forstaas paa den Maade, at de islandske studerendes Privilegium kun var afhængigt af, at de dimitteredes til Universitetet umiddelbart fra Reykjavik Skole, og ikke fra nogen anden lærd Skole i Danmark, medens Bestemmelsen ikke indeholdt noget om Tiden, inden hvilken de fra Reykjavik Skole dimitterede skulde komme til Universitetet. Denne alt tidligere fra islandsk Side fremkomne Paastand var aldeles uholdbar lige over for Bestemmelsens klare og tydelige Udtryk; men Stipendiebestyrelsen fandt ingen Anledning til nærmere at paavise dette, da det var sket tilstrækkeligt i dets Skrivelse til Konsistorium af 7. Okt. 1868. Den havde i denne Skrivelse ogsaa haft Lejlighed til at paavise, at den efter Ordene i Reglementets § 4 Nr. 1 eneste mulige Fortolkning var i fuldkommen Overensstemmelse med de forinden Udgivelsen af dette Reglement gjældende Bestemmelser, og at den Betingelse, der saaledes i Henhold til Regl. 1848 maatte stilles for Islændernes Privilegium, i Virkeligheden gjaldt for de andre studerende, som efter Reglementets § 4 ere privilegerede til at nyde Kommunitet og Regønts.

Dernæst omtalte Stipendiebestyrelsen den af Andrageren fremsatte Paastand, at alle islandske Studerende i Overensstemmelse med den af ham antagne Fortolkning af Reglementet hidtil strax havde faaet Stipendierne, enten de kom til Universitetet lige fra Skolen eller ej, og at han var den første, paa hvem en anden Fortolkningsmaade var blevet bragt til Anvendelse, hvilken Paastand den betegnede som ikke stemmende med Sandheden. I sin Skrivelse af 8. Oktbr. 1868

havde Stipendiebestyrelsen oplyst, at Bestemmelsen i Regl. 1848 § 4 Nr. 1 kun ved en enkelt Stipendieuddeling i 1854 var blevet overset, men at den rigtige Fortolkning var gjort gjældende ved flere andre Lejligheder. Efter at denne Fortolkning var stadfæstet af Ministeriet ved Skrivelse af 4. Novbr. 1868, var den blevet bragt til Anvendelse i en Række af Tilfælde.

Det var selvfølgelig ikke nogen Afvigelse fra, men tvært imod en Anvendelse af den rigtige Fortolkning af Regl. 1848 § 4 Nr. 1, naar Undervisningsministeriet i flere i Aarene 1868—71 forefaldne Tilfælde efter Stipendiebestyrelsens og Konsistoriums Indstilling havde tillagt islandske studerende, der først kom herved et eller to Aar efter Afgangsexamen, men hvis særlige Forhold anbefalede dem til Understøttelse, den Begunstigelse at maatte behandles som overtallige privilegerede Kommunitetsalumner. Denne Begunstigelse gik jo ud paa, at der af det Beløb 400 Rd., som paa Finantsloven bevilgedes for det Tilfælde, at de privilegerede Stipendiateres Tal skulde overstige 20, jfr. Reglementets § 2, maatte tildeles vedkommende studerende et til Stipendierne svarende Beløb, og Begunstigelsen blev navnlig tildelt saadanne islandske studerende, som oplyste, at deres Nedrejse til Kjøbenhavn var blevet forsinket ved Sygdom, Trang eller desl. Ved denne Fremgangsmaade opnaaede man at komme de paagjældende til Hjælp uden at udvide det de islandske studerende tillagte Privilegium ud over de for samme i Reglementets § 4 Nr. 1 fastsatte Grænser og, hvad der faldt sammen hermed, uden at indskrænke Adgangen til Stipendierne for ikke-privilegerede studerende. Det maatte nemlig vel erindres, at under det Forhold, som var det sædvanlige, nemlig at de privilegerede Stipendiateres Tal var under 20, vilde i Følge Reglementets § 2 enhver Uvidelse af de privilegerede studerendes Ret til Stipendiet medføre en tilsvarende Indskrækning af de ikke-privilegeredes Adgang til samme. Ved at sætte de vedkommende islandske studerende i Klasse med de overtallig privilegerede skete der derimod ikke noget Skaar i de ikke-privilegerede studerendes Adgang til at opnaa Stipendiet. Denne Anvendelse af det foran nævnte, paa Kommunitetets Budget bevilgede Beløb, hvilken i øvrigt havde længere Tids Praxis for sig, jfr. Lindes Medd. 1849—56 S. 853—55, ophørte imidlertid, da Undervisningsministeriet i Anledning af en Indstilling fra Konsistorium om, at en islandsk studerende maatte blive behandlet som overtallig privilegeret Alumnus, i Skrivelse af 8. Novbr. 1872 udtalte, at der efter Ministeriets Mening ikke fandtes tilstrækkelig Hjemmel til at anvende hint Beløb uden for det i Reglementets § 2 angivne Øjemed. Denne Afgjørelse var selvfølgelig blevet taget til Følge i senere mødende Tilfælde, af hvilke flere havde foreligget, og der havde derfor ikke kunnet være Tale om at indstille Student Sigurdarson til at indtræde som overtallig privilegeret Alumnus. Det vilde heraf ses, at der heller ikke i den her angivne Retning var blevet fulgt nogen anden Fremgangsmaade over for ham, end over for andre islandske studerende under lige Vilkaar.

Ministeriet for Island syntes vel at anerkjende Rigtigheden af den Fortolkning af Reglementets § 4 Nr. 1, hvorefter islandske studerende, for at anses som privilegerede, maatte komme til Universitetet umiddelbart efter at have bestaaet Afgangsexamen ved Reykjavik lærde Skole, men paa samme Tid at antage, at Bestemmelsen holdt Plads aaben for den Anvendelse, at ogsaa saadanne studerende, hvis Nedrejse til Danmark var blevet udsat formedelst Sygdom eller Fattigdom, anerkjendtes som privilegerede. I denne Anledning bemærkede Stipendiebestyrel-

sen, at naar Ministeriet for Island gik ud fra, at en saadan, som det betegnedes, lempelig Fremgangsmaade hidtil havde været fulgt, indtil en strængere Regel blev bragt til Anvendelse paa Ansøgeren, beroede dette, som foran bemærket, paa en Misforstaaelse, foranlediget ved, at Ministeriet havde fæstet Lid til Ansøgerens urigtige Fremstilling af de faktiske Forhold. Men Ministeriets Opfattelse af den Maade, hvorpaa den citerede Bestemmelse maatte kunne bringes til Anvendelse, kunde derhos ikke anses for rigtig. Stipendiebestyrelsen havde ikke nogen Beføjelse til i den Udstrækning, som Ministeriet antog, at se bort fra den Betingelse for Islændernes Privilegium, at de skulde begive sig til Universitetet umiddelbart efter at have bestaaet Afgangsexamen. Den vilde ganske vist ikke have nogen Betænkelighed ved at give Stipendiet til en islandsk studerende, som ved behørig Lægeattest godtgjorde, at en efter Afgangsexamen indtraadt Sygdom havde gjort det absolut umuligt for ham at rejse til Danmark forinden Vinterens Begyndelse — hvilket Tilfælde maatte stilles ved Siden af andre, i hvilke en vis major havde medført en absolut Hindring for Nedrejsen i rette Tid — og det var fuldt berettiget at lægge den Forudsætning ind i Lovbestemmelsen, at Fordringen om Betingelsen faldt bort, hvor en Begivenhed af denne Art havde gjort dens Opfyldelse umulig. Men uden for denne Grænse havde man ikke nogen Hjemmel til at gaa. Med Hensyn til Trang maatte det saaledes bemærkes; at den kun frembød en Hindring af relativ Karakter og derhos, vel at mærke, en saadan, som med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt den havde været afgjørende i det enkelte Tilfælde, unddrog sig enhver Kontrol fra Stipendiebestyrelsens Side. Efter den rige Erfaring, som Stipendiebestyrelsen havde om den Lethed, hvormed Trangsattester fremskaffedes, og den Ugenerthed, hvormed de paaberaabtes, vilde Anerkjendelsen af denne Hindring som et tilstrækkeligt Motiv til Nedrejsens Udsættelse i Realiteten ikke være meget forskjellig fra en Opgivelse af den Betingelse, at de islandske studerende uden Ophold skulde begive sig til Universitetet. Væsentlig paa samme Maade stillede Sagen sig med Hensyn til Sygdom som Grund for Udsættelse af Nedrejsen, bortset fra det i det foregaaende nævnte Tilfælde, hvor Sygdommen havde lagt en absolut Hindring i Vejen for Rejsen; man kunde umulig lade sig nøje med en almindelig Lægeattest om, at Sygelighed eller Sygdom havde forhindret Nedrejsen. Efter den Maade, hvorpaa saadanne Attester udstedtes, vilde der heri kun ligge en Bevidnelse af, at Sygdom havde været en medvirkende Grund til, at Rejsen var blevet udsat, men ingenlunde nogen Erklæring om, at Sygdommen selv havde gjort det absolut umuligt for vedkommende at rejse hertil. Stipendiebestyrelsen bemærkede særlig med Hensyn til det foreliggende Tilfælde, at den af Ansøgeren paaberaabte Lægeattest, som han i sin Tid fremsendte med sin Ansøgning om, at Kommunitetsstipendiet maatte blive tildelt ham som privilegeret Islænder, paa ingen Maade oplyste, at han i de to Aar, i hvilke han forblev paa Island efter sin Afgangsexamen, havde lidt af en saadan Sygdom, at denne i og for sig havde lagt en uoverstigelig Hindring i Vejen for hans Nedrejse til Danmark.

Forholdet var altsaa dette, at man efter en rigtig Forstaaelse af Regl. 1848 § 4 Nr. 1, første Punktum, ikke havde Hjemmel til at anerkjende andre islandske studerende for privilegerede end dem, der kom til Universitetet umiddelbart efter at have bestaaet Afgangsexamen ved Reykjavik lærde Skole, dog med Undtagelse af det Tilfælde, at vedkommendes Rejse til Danmark i rette Tid var

blevet forhindret ved en vis major. Vilde man tillægge andre Omstændigheder, f. Ex. Sygdom af anden Art eller Trang, en lignende Virkning til at bevare Privilegiet, uagtet Nedrejsen blev udsat, maatte hertil kræves, at der skete en Forandring i Regl. 11. Febr. 1848 § 4 Nr. 1. I denne Henseende vilde det, som oven for bemærket, ikke være af stor praktisk Betydning, om man til Fordringen om, at vedkommende umiddelbart efter Afgangsexamen skulde begive sig til Universitetet, vilde knytte den Indskrænkning: med mindre de ved Sygdom eller Trang havde været forhindrede deri, eller om man helt vilde ophæve hin Fordring. Stipendiebestyrelsen maatte imidlertid bestemt fraraade, at der skete nogen saadan Forandring i Reglen om de islandske studerendes Privilegium. Det var for det første utvivlsomt, at de nu gjældende Bestemmelser om, at disse studerende uden Ophold skulde begive sig til Universitetet, var i deres egen vel forstaaede Interesse. Det vilde altid drage uheldige Følger efter sig, naar de studerende lod en længere Tid hengaa ubenyttet mellem Universitetsstudiernes Begyndelse og Afslutningen af Fordannelsen i Skolen; men en Forandring i hin Regel for de islandske studerendes Privilegium vilde for mange af disse indeholde en stærk Fristelse til at lade et Aar eller maaske endog længere Tid forløbe, førend de begav sig til Universitetet. Den Misbrug af Privilegiet vilde næppe heller kunne undgaas, at saadanne, som havde underkastet sig Afgangsexamen, men i Virkeligheden havde opgivet Studeringerne, naar de senere fik Lyst til at tilbringe nogen Tid i Kjøbenhavn, gjorde Paastand paa at nyde Stipendierne, skjønt deres Angivelse af at ville drive et Universitetsstudium var en ren Formsag. Hertil kom endnu en anden Betragtning af særlig Vægt. Som oven for bemærket, medfører under sædvanlige Forhold enhver Udvidelse af det de islandske studerende indrømmede Privilegium en tilsvarende Formindskelse af de upriviligerede studerendes Adgang til Stipendierne. Ligesom allerede den Omstændighed, at der altid var et saa stort Antal værdige og trængende upriviligerede Ansøgere, at Stipendiebestyrelsen, hver Gang Stipendieuddeling fandt Sted, maatte forbigaa mange, som den i høj Grad kunde ønske at hjælpe, syntes at maatte gjøre enhver Tanke om at formindske de upriviligerede studerendes Adgang til Stipendierne umulig, saaledes vilde ogsaa en Sammenligning mellem den Maade, hvorpaa Stipendierne benyttes af de privilegerede islandske studerende, og den Maade, hvorpaa de benyttes af de upriviligerede Alumner, formentlig yderligere bekræfte, at en Udvidelse af Privilegiet til Skade for de upriviligerede vilde være uretfærdig og ufortjent. I saa Henseende havde Stipendiebestyrelsen modtaget følgende Oplysninger fra Regentsprovsten: Medens der i det hele taget herskede Flid og Iver for Studeringerne hos de upriviligerede, var der altid mellem de islandske studerende paa Regentsen en forholdsmæssig stor Del, der ikke benyttede Stipendierne i Overensstemmelse med disses Hensigt. Regentsprovsten havde søgt at komme til en bestemt Erkjendelse af, hvorledes de islandske Alumner benyttede Stipendierne, og han havde fundet, at siden Aaret 1849, dette medregnet, var Regents- og Kommunitetsstipendiet blevet tilstaaet 70 islandske studerende fra Reykjavik Skole. Af disse 70 havde indtil dette Øjeblik kun 28 underkastet sig Embedsexamen i et eller andet Fag. Selv om man gik ud fra, at Flertallet af de islandske studerende, som for Øjeblikket nød Stipendierne, nemlig 11, en Gang senere vilde fuldende deres Studier med en Embedsexamen, blev Resultatet dog, at kun omtrent Halvdelen af de islandske Alumner tilendebrogte deres Studier ved Universitetet, medens den anden Halvdelen modtog den

akademiske Understøttelse for tidligere eller senere at vende hjem med uforrettet Sag. Hvad de upriviligerede Alumner angik, bemærkede Regentsprovsten, at det hørte til de største Sjældenheder, at de ikke fuldendte deres Studier og tog en Embedsexamen. Saa man hen til, hvorledes de islandske studerende, der overhovedet naaede frem til Embedsexamen, absolverede deres Prøver, vilde man ogsaa i denne Henseende faa et daarligt Resultat; thi af de oven nævnte islandske Kandidater havde kun 7 opnaaet bedste Karakter, medens de øvrige 21 havde erholdt næst bedste Karakter, ikke faa endog en daarlig næst bedste Karakter. For de upriviligerede Alumners Vedkommende stillede Forholdet sig ogsaa i denne Henseende meget gunstigere, idet omtrent Halvdelen af dem opnaaede bedste Karakter.

Efter hvad der saaledes var bemærket, maatte det anses for ganske utilraadeligt at foretage nogen Forandring i de nu gjældende Regler for de islandske studerendes Privilegium til at nyde Kommunitet og Regents. Derimod vilde det ganske vist være ønskeligt, om der stod Midler til Raadighed, hvormed man kunde understøtte saadanne islandske studerende, hvis forsinkede Nedrejse havde udelukket dem fra Privilegiet, men som dog kunde paaberaabe sig i og for sig antagelige Grunde for, at de havde udsat at begive sig herved. Herunder vilde jo navnlig falde saadanne Tilfælde, hvor vedkommende ved uforkastelige Attester godtgjorde, at Sygdom eller Trang havde lagt Hindring i Vejen for deres Nedrejse. Man vilde herved, som oven for bemærket, komme i Overensstemmelse med den Fremgangsmaade, der blev fulgt lige til Aaret 1872, da Ministeriet erkjendte, at det savnede Bemyndigelse til paa denne Maade at disponere over den Konto paa Kommunitetets Budget, som hidtil var blevet anvendt i saadant Øjemed*). Det turde imidlertid vel antages, at der gennem en Forandring af Anmærkningerne til Finantsloven vilde kunne opnaas den fornødne Bemyndigelse til en videre Anvendelse af den paagjældende Konto. Under Anmærkningerne til Kommunitetets Udgiftspost I b 1 optages denne Konto for Tiden saaledes:

Stipendier for det Tilfælde, at Antallet af de privilegerede Alumner overstiger 20 (Regl. 11. Febr. 1848 § 2)800 Kr.
 Dette kunde maaske for Fremtiden ændres saaledes, at der efter Parenthesen tilføjes: „og Stipendier til islandske studerende uden for de i Regl. 11. Febr. 1848 § 4 Nr. 1 nævnte Tilfælde, hvor der maatte findes at være særlig Anledning til saadan Understøttelse“. Det var i øvrigt en Selvfølge, at der ikke ad denne Vej vilde blive skabt nogen Ret for islandske studerende, som ikke vare privilegerede, til, naar de oplyste visse Omstændigheder, at opnaa Stipendierne, hvorimod Spørgsmaalet om, hvorvidt der efter de oplyste Forhold var tilstrækkelig Grund til at understøtte dem, maatte bero paa et Skjøn af vedkommende Autoritet, som havde at bevilge Understøttelsen. For saa vidt der ikke tilføjes noget nærmere herom i Anmærkningerne til Finantsloven, maatte det vel blive Undervisningsministeriet. Ved den foran nævnte Ændring i Anmærkningerne til Finantsloven vilde derhos opnaas et andet gode. Som bekjendt uddeltes de fra 1. Septbr. vakante Lodder af Kommunitetsstipendiet i Slutningen af September; det var imidlertid oftere Tilfældet, at islandske studerende, som i Juni Maaned

*) Se Univ. Aarb. 1871—73 Side 129.

havde bestaaet Afgangsexamen ved Reykjavik Skole, ikke kom herved til hin Tid. Da Stipendiet selvfølgelig kun kunde tildeles studerende, som opholdt sig ved Universitetet og vare immatrikulerede der, vare de islandske Studenter, som ikke endnu vare ankomne til Kjøbenhavn, udelukkede fra at medtages ved Uddelingen, om de end maatte have anmeldt deres forestaaende Ankomst. Medens disse studerende, naar de i den nærmest paafølgende Tid kom til Universitetet, maatte betragtes som privilegerede, kunde de dog først ved en indtrædende Vakance opnaa Stipendiet, regelmæssig altsaa først ved den næste almindelige Vakance i Marts Maaned. Denne Udsættelse med Nydelsen af Stipendiet kunde imidlertid være tryk-kende for mange, og det vilde derfor være ønskeligt, om man ved Hjælp af Bemyndigelsen til en videre Anvendelse af den oven for nævnte Konto kunde forskafe dem Stipendiet, indtil de ved indtrædende Vakance i de almindelige Pladser kunde oppebære dette som privilegerede.

Sluttelig bemærkede Stipendiebestyrelsen, at da det af det foreliggende Andragende syntes at fremgaa, at den rigtige Forstaaelse af Regl. 11. Febr. 1848 § 4 Nr. 1 havde Vanskelighed ved at gjøre sig gjældende paa Island, vilde det formentlig være rettest at paalægge Rektoren for Reykjavik lærde Skole hvert Aar at underrette de studerende, som havde bestaaet Afgangsexamen, om, at det de islandske studerende tillagte Privilegium til at nyde Kommunitet og Regents var afhængigt af, at de ankom til Universitetet umiddelbart efter at have bestaaet Afgangsexamen, samt at Uddelingen af de fra 1. September vakante Kommunitetspladser foregik i Slutningen af September Maaned, saa at de studerende, som vilde sikre sig, at deres Andragende om at nyde Stipendiet fra 1. Septbr. kom i Betragtning, maatte indfinde sig ved Universitetet og immatrikuleres der inden d. 15. Septbr. Til at paalægge Rektoren at give de islandske studerende en saadan Meddelelse, var der saa meget større Anledning, som den friere Anvendelse af den foran nævnte Konto paa Kommunitetets Budget under ingen Omstændigheder vilde kunne træde i Virksomhed før i Finantsaaret 1876—77.

I Henhold til det udviklede indstillede Stipendiebestyrelsen da:

1. at der ikke foretoges nogen Forandring i de i Reglement for Kommunitet af 11. Febr. 1848 § 4 Nr. 1 indeholdte Bestemmelser om det de islandske studerende tillagte Privilegium til at nyde Kommunitet og Regents;
2. at der i Anmærkningerne til Udkastet for Finantsloven f. 1876—77 ved Kommunitetets Udgiftspost I b 1 ved Kontoen: „Stipendier for det Tilfælde, at Antallet af de privilegerede Alumner overstiger 20 (Regl. 11. Febr. 1848 § 2) 800 Kr.“, efter Parenthesen tilføjes „og til Stipendier til islandske studerende uden for de i Regl. 11. Febr. 1848 § 4 Nr. 1 nævnte Tilfælde, hvor der maatte findes at være særlig Anledning til saadan Understøttelse“;
3. at det paalægges Rektoren ved Reykjavik lærde Skole hvert Aar at underrette de studerende, som have bestaaet Afgangsexamen, om, at det de islandske studerende ved Regl. 11. Febr. 1848 § 4 Nr. 1, første Punktum, tillagte Privilegium til at nyde Kommunitet og Regents efter den anførte Bestemmelses egne Udtryk er afhængigt af, at de studerende ankomme til Universitetet umiddelbart efter at have bestaaet Afgangsexamen ved Skolen, samt at Uddelingen af de fra 1. Septbr. ledige Kommunitets-

og Regentspladser foregaar i Slutningen af September Maaned, saa at de studerende, som ville sikre sig, at deres Anragerer om at nyde Stipendierne fra 1. Septbr. komme i Betragtning, maa indfinde sig ved Universitetet og immatrikuleres der inden d. 15. Septbr. samt strax gjøre Meddelelse herom til Provsten paa Regentsen.

Disse Indstillingspunkter tiltraadtes af Konsistorium, der erklærede sig enigt med Stipendiebestyrelsen, i en Skrivelse til Ministeriet af 17. Apr. 1875. Konsistorium henstillede derhos til Ministeriet, hvorvidt det maatte være muligt at yde Student Sigurdarson Understøttelse ved af Hensyn til hans Trang og Flid allerede for Finantsaaret 1875—76 at gjøre Anvendelse af den i andet Indstillingspunkt nævnte Konto til hans Fordel. Ministeriet for Island, hvis Erklæring Undervisningsministeriet herover begjærede, udtalte under 13. Juli, at det maatte anse den foreslaaede Ordning for efter Omstændighederne tilfredsstillende, da de islandske Studenter derved i det væsentlige antoges at ville opnaa den samme Begunstigelse, som naar Reglementet blev forandret, og det anbefalede derfor, at der ved Finantslovsforslaget for 1876—77 søgtes Bemyndigelse til at tildele de islandske studerende, som ej efter Forskrifterne i Regl. 1848 § 4 Nr. 1 kunde anses for privilegerede, Understøttelse som overtallig privilegerede Kommunitetsalumni, hvor der maatte findes særlig Anledning dertil, idet det derhos udtalte det Haab, at der vilde blive udvist al mulig Liberalitet i Bedømmelsen af vedkommendes Kvalifikation til at blive understøttede paa denne Maade, ligesom det end videre haabede, at der, hvad Undervisningsministeriet i dets Skrivelse til Ministeriet for Island havde antydnet, maatte blive tilstaaet Student Sigurdarson Understøttelse paa forventet Tillægsbevilling, om muligt allerede fra 1. Apr. 1875 at regne. Hvad angik det omtalte Paalæg til Rektoren for Reykjavik lærde Skole, ansaa Ministeriet for Island en saadan Foranstaltning for hensigtsmæssig, men henstillede dog, om det ikke, for saa vidt det angik Underretning om de Betingelser, af hvilke det de islandske Studenter tillagte Privilegium til at nyde Kommunitet og Regents var gjort afhængig, rettest burde opsættes, indtil Sagen var afgjort ved Finantsloven, for at Tilkjendegivelsen kunde faa et til Sagens Udfald svarende Ind!old.

I Skrivelse til Konsistorium af 24. Juli bifaldt Undervisningsministeriet derefter de foran under Nr. 1 og 2 anførte Indstillingspunkter, hvorhos det meddelte, at det i Forventning om, at der snarest mulig vilde blive tillagt Student Sigurdarson en ordinær Stipendieportion, midlertidig fra 1. April s. A. at regne, havde tilstaaet ham en maanedlig Understøttelse af 32 Kr. af de for Finantsaaret 1875—76 paa Kommunitetets Udgiftspost I b 1 til Stipendier for det Tilfælde, at Antallet af de privilegerede Alumni overstiger 20, bevilgede 800 Kr., mod at der i Regnskabet optoges en Forklaring om, at Understøttelsen var tilstaaet ham, fordi han ved Sygdom havde været forhindret i at begive sig til Universitetet i rette Tid. Den omtalte Tilføjelse til Anmærkningerne til Finantsloven optoges, og da den passerede uden Bemærkning ved Finantslovens Behandling af Rigsdagen, vil altssa i Fremtiden den udvidede Anvendelse af de bevilgede 800 Kr. kunne finde Sted. Med Hensyn til Indstillingspunktet under Nr. 3 blev derefter Ministeriet for Island anmodet om at give Rektor for Reykjavik lærde Skole fornødent Paalæg.

Efter hvad Regentsprovsten, som oven for i Stipendiebestyrelsens Erklæring bemærket, havde ytret med Hensyn til de islandske studerendes Benyttelse af Kommunitets- og Regentsstipendierne, ansaa Undervisningsministeriet det for nød-

vendigt, at det toges under Overvejelse, hvilke Foranstaltninger der kunde træffes for, saa vidt mulig, at skaffe Sikkerhed for, at de nævnte Stipendier bleve benyttede i Overensstemmelse med deres Hensigt, og det begjærede derfor under 6. Oktbr. 1875 Konsistoriums Erklæring i saa Henseende. Konsistorium anmodede Stipendiebestyrelsen om herover at ytre sig, og denne udtalte sig under 31. Decbr. saa vel med Hensyn til den Maade, hvorpaa der efter de for Tiden gjældende Regler søgtes tilvejebragt nogen Kontrol med Kommunitets- og Regentsalumnernes akademiske Flid, som om, hvorvidt der lod sig paaavise noget andet og bedre Kontrolmiddel.

I først nævnte Henseende bemærkede den, at det i Henhold til Regl. 1848 §§ 5 og 13 var anordnet, at Alumnerne hvert Aar i de første 8—14 Dage efter Forelæsnningernes Ophør den 9. Juni skulde indlevere til Stipendiebestyrelsen enten Attest for at have besøgt Forelæsninger eller Øvelser 6 Timer ugentlig, eller to Attester for Forelæsninger eller Øvelser, saaledes at i det mindste den ene Attest skulde være fra en i vedkommende Fag ansat Universitetslærer. Hvor dette ikke blev præsteret, enten paa Grund af, at de Forelæsninger og Øvelser, som holdtes, allerede vare hørte og benyttede, eller formedelst Sygdom eller andre antagelige Grunde, skulde dette oplyses ved skriftlig Forklaring, som blev at indgive til den Tid, der ellers var fastsat for Attesternes Indlevering. For de Alumner, der studerede Lægevidenskab, kunde Bevis for at have taget den medicinske Forberedelsesexamen træde i Stedet for Flidsattester i det Halvaar, i hvilket denne Examen var fuldendt, forudsat, at vedkommende havde opnaaet i det mindste haud illaud II^{di} gr. Kandidater, der i Juni Maaned underkastede sig Embedsexamen med tilfredsstillende Udfald, vare ligeledes fritagne for at fremlægge Flidsattester, jfr. Lindes Medd. 1849—56 S. 846 og 1857—63 S. 593. Disse Regler vare stadig blevne overholdte fra Stipendiebestyrelsens Side, og de islandske studerende havde, ligesom de andre studerende, bestandig været holdte til at fremskaffe oven nævnte Flidsattester.

Skjønt Stipendiebestyrelsen meget vel indsaa, at de saaledes anordnede Flidsattester ikke var noget tilstrækkeligt Middel til at kontrollere vedkommende studerendes Flid, saa den sig dog ikke i Stand til at give Anvisning paa noget andet og bedre Kontrolmiddel. Navnlig kunde den ikke tilraade, i Lighed med, hvad der fandt Sted ved flere fremmede Universiteter, under de forskjellige Fakulteter at indrette særlige Flidsprøver, som Alumnerne maatte underkaste sig med et nogenlunde godt Udfald for at kunne beholde Stipendierne. En saadan Foranstaltning, der en Gang indført med Hensyn til Kommunitets- og Regentsbeneficiet konsekvent maatte udvides til de andre større Universitetsstipendier, vilde i sin Gjennemførelse støde paa mange Vanskeligheder og føre forskjellige Ulemper med sig. Den vilde forøge det allerede i Forvejen meget byrdefulde Examensarbejde for Professorerne og blive modtaget med den største Uvillie af de studerende. Saa man hen til Kommunitetsalumnernes Forhold i Almindelighed, maatte man ogsaa indrømme, at man vilde gjøre Uret mod dem ved af Hensyn til en enkelt Klasse af studerende at indføre nye Kontrolbestemmelser, som utvivlsomt vilde blive ansete for i højeste Grad trykkende og besværende, idet navnlig de flinkeste studerende vilde føle sig opfordrede til særlig at forberede sig til disse Prøver, som derved ofte vilde komme til at gribe forstyrrende ind i deres øvrige Studieplan. Det vilde næppe heller kunne undgaas ved Gjennemførelsen af en slig Foranstaltning, at de studerende under de forskjellige Fakulteter bleve stillede under

ulige Vilkaar i Henseende til Betingelserne for at kunne beholde Stipendierne. Paa den anden Side vilde det faa en meget odies Karakter, om man indførte slige Flidsprøver særlig for Islænderne, og hvis man af Hensyn hertil vilde udstrække Reglen til alle privilegerede Alumner, vilde det være ubilligt mod de øvrige privilegerede, paa hvis Forhold i Almindelighed der ikke havde været nogen Grund til at klage.

Nogle af de Misbrug af Stipendierne fra de islandske studerendes Side, hvorover der med Føje klagedes, vare vistnok i alt Fald til en vis Grad uadskillelig forbundne med den hele Indretning, hvorefter visse studerende vare privilegerede til strax efter deres Immatrikulation ved Universitetet at erholde Kommunitets- og Regentsstipendiet, — et Forhold, som det dog af andre vægtige Grunde ej kunde tænkes paa at forandre. Det vilde aldrig kunne undgaas, at Stipendierne da af og til tilfaldt studerende, der efter en kortere Tids Forløb valgte en anden Livsbane, fordi de kom paa det rene med, at de manglede Lyst eller Anlæg til at studere, hvad der saa godt som aldrig hændte med den uprivilegerede studerende, som først efter at være kommet længere ind i sit Fagstudium og efter at have knyttet sig fastere til dette, opnaaede Stipendierne. Der var imidlertid en Maade at misbruge Stipendierne paa, som i de senere Aar hyppig var forekommet mellem de islandske studerende, mod hvilken der dog vistnok lod sig gjøre noget, nemlig den, at vedkommende Student allerede i det første eller andet Aar efter sin Ankomst til Universitetet søgte om Tilladelse til at rejse hjem til Island, under Angivelse af atter at ville vende tilbage til Universitetet efter 2 til 3 Maaneders Forløb, men i Stedet derfor blev borte uden nogen Sinde at lade høre fra sig. Deraf fulgte den Mislighed, at vedkommende studerende i nogle Maaneder blev ved at hæve Stipendium, skjønt han faktisk aldeles havde opgivet at studere, og at han optog en Plads, der kunde være givet bort til en anden trængende og værdig studerende. I saadanne Tilfælde var den ydede Stipendiehjælp i Reglen at anse for aldeles spildt; thi selv om det ellers kunde siges, at den islandske studerende, som opholdt sig nogle Aar ved Universitetet, om han end ikke bestod Embedsexamen her, dog derved maatte antages at erholde en Udvikling, som ikke var aldeles uden Frugt for ham, naar han vendte hjem til Island og afsluttede sine Studier ved at underkaste sig de der anordnede, mindre omfattende theologiske eller medicinske Prøver, gjaldt dette ikke, naar Opholdet var saa kort som i det anførte Tilfælde. For saa vidt mulig at modvirke det foran nævnte Misbrug, var det Stipendiebestyrelsens Agt i Fremtiden kun under aldeles særegne Forhold at ville tilstaa islandske studerende Tilladelse til at rejse hjem i de to første Aar af deres Stipendietid, og selv da kun under den Betingelse, at Kommunitetsstipendiet ikke blev udbetalt vedkommende, saa længe Rejsetilladelsen varede, men først naar han inden dennes Udlob vendte tilbage til Universitetet. Undlod han derimod dette, vilde det midlertidig tilbageholdte Stipendium være forbrudt og kunne uddeles til en anden studerende. Paa denne Maade haabede Stipendiebestyrelsen at kunne modvirke, i det mindste til en vis Grad, en af de Misbrug af det islandske Privilegium, der i den senere Tid stærkest var traadt frem.

Konsistorium indsendte under 14. Jan. 1876 denne Erklæring til Ministeriet, idet det sluttede sig til Stipendiebestyrelsens Udtalelse om, at der ikke i Almindelighed lod sig paavise bedre Kontrolmidler med Hensyn til de studerendes Flid og Benyttelsen af Stipendiet end de nu værende, og herved er Sagen blevet staaende.

— Et Andragende fra islandsk Lægekandidat S. Olafsson, der var kommet herved for at gennemgaa et klinisk Kursus paa Fødselsstiftelsen, om Understøttelse af Kommunitetets Midler til videre Uddannelse paa Hospitalerne her i Byen, tilstillede Ministeriet Konsistorium til Afgjørelse. Da Konsistorium gik ud fra, at det var Ministeriets Hensigt i Fremtiden at overlade Afgjørelsen af slige Sager til det, ansaa Konsistorium det for rettest, at der tilvejebragtes faste Regler om Udbetalingen af saadanne Understøttelser, og anmodede derfor Universitetets Kvæstor om herover at ytre sig. I den under 30. Novbr. 1875 afgivne Erklæring mindede Kvæstor om, at det ved Bekj. 31. Oktbr. 1871 Nr. 3 og 4 (Lovtid. Tillæg S. 52) var fastsat, at der maatte tilstaas enhver i Island uddannet Lægekandidat, der afgik til Kjøbenhavn for at gennemgaa et klinisk Kursus ved Fødselsstiftelsen, en Understøttelse paa 600 Kr., som udrededes af den islandske Medicinalfond „for saa vidt Udgiften ikke paa anden Maade kan afholdes“, og at denne Understøttelse maatte udbetales vedkommende Lægekandidat med Halvdelen ved hans Afrejse fra Island og Halvdelen i Kjøbenhavn, saa snart han havde produceret behørig Attest fra Overakkouchøren. Paa den Tid, Bekjendtgjørelsen blev givet, indeholdt Finantsloven ingen Hjemmel for, at nogen Del af denne Understøttelse kunde afholdes af Kommunitetets Kasse, da det Beløb af 1600 Kr., som under Kommunitetets Udgiftspost l. e. var bevilget til Understøttelse for „islandske studerende, som ved Kjøbenhavns Universitet forberede sig til den lægevidenskabelige Examen“ endnu efter Finantsloven for 1872—73 kun kunde anvendes i dette bestemte Øjemed. Det var først ved Tillægsbevilling for samme Finantsaar, i hvilket ingen saadan Understøttelse var kommet til Udbetaling, at der inden Linien paa denne Post blev bevilget 900 Kr. til 3 islandske Lægekandidater for at gennemgaa et klinisk Kursus paa Fødselsstiftelsen og 240 Kr. til 2 af de nævnte Kandidater for at frekventere de her værende Hospitaler, jfr. Rigsdagstid. for 1872—73 Tillæg B. Sp. 641—44*). I Anmærkningerne til Finantslovsforslaget for 1873—74 S. 208 blev foretaget den fornødne Forandring i Bevillingens Text, for at Summen „for saa vidt den ikke bruges efter den oprindelige Bestemmelse“ — hvilket Forbehold fremdeles er gjældende — kunde anvendes til Understøttelse for islandske Lægekandidater til Bestridelse af Udgifterne ved deres Nedrejse hertil og Ophold paa Fødselsstiftelsen for at gennemgaa et klinisk Kursus, hvortil i Anmærkningerne til Finantslovsforslaget for 1874—75 blev føjet „samt for i nogen Tid at frekventere de her værende Hospitaler“. I Henhold til den saaledes Tid efter anden omredigerede Text havde Ministeriet for Island i de sidste Aar søgt Halvdelen 300 Kr. af det ved Bekj. af 1871 fastsatte Beløb refunderet af Kommunitetet ved Indbetaling til Finantshovedkassen. Da det oprindelige Forhold saaledes i det hele taget var forandret ved de senere Finantslove, vilde det ganske vist være rettest, at der blev givet nye og faste Regler for Udbetalingen af den begrænsede Understøttelse, som Kommunitetet vilde kunne yde, og hertil angav han de fornødne Hovedpunkter.

Den Hjælp, som det maatte findes fornødent at tildele de paagjældende til deres Rejsudgifter, burde udelukkende afholdes af den islandske Medicinalfond, saaledes at der herefter intet blev at refundere Finantshovedkassen, og Ordene i

*) Univ. Aarb. f. 1871—73 Side 130.

Anmærkningerne til Finantsloven „til Bestridelse af Udgifterne ved deres Nødrejse hertil“ maatte da bortfalde. Naar denne Hjælp for hver Kandidat ikke blev mere end de 300 Kr., som ere opførte i Finantsloven for Island for 1876—77, vilde den islandske Kasse ikke derved faa nogen forøget Udgift; men der kunde maaske være Anledning til at dele Beløbet saaledes, at ikke det hele blev udbetalt til Nedrejsen, men at der blev en Rest, som Kandidaten kunde hæve i Finantshovedkassen som Hjælp til Tilbagereisen. Understøttelsen af Kommunitetet vilde da, hvad ogsaa syntes naturligt, være at udbetale af sammes Kasse, direkte til de paagjældende, ved maanedlige Bidrag til deres Underholdning fra den Dag, de godtgjorde at have begyndt, enten at deltage i et klinisk Kursus paa Fødselsstiftelsen eller at besøge Hospitalet, ligegyldig, hvilke af disse Steder der først frekventeredes. Da det derhos ofte kunde være særdeles gavnligt, at de en Tid tillige havde uddannet sig ved et af de her værende Apotheker, saafremt for øvrigt Adgang dertil maatte kunne erholdes, vilde det vistnok i flere Tilfælde stifte ikke liden Nytte, om Understøttelsen ogsaa maatte kunne anvendes i dette Øjemed. Saafremt det blev paa et af Hospitalernes Apotheker, vilde det næppe være nødvendigt at tilføje noget herom i Anmærkningerne til Finantsloven; men da det vel i Reglen vilde blive paa et privat Apotek, henstillede han, om der efter „Hospitaler“ i Teksten skulde tilføjes „og Apotheker“. Da den Understøttelse, Kommunitetet hidtil havde ydet disse Kandidater, ikke havde været et bestemt maanedligt Beløb, havde det ikke kunnet undgaas, at den var blevet noget forskjellig, snart større, snart mindre, i Forhold til det formodede Opholds Varighed; men i Almindelighed havde det dog været tilsigtet, at den skulde svare til 43 Kr. 66 Ø. maanedlig, der var det Beløb, som af Sorø Akademi gaves begavede Seminarister til deres videre Uddannelse her i Byen. Varigheden af de islandske Lægekandidaters Ophold her i Byen havde hidtil været meget forskjellig, fra et Par Maaneder indtil et Aar, men ogsaa om begge disse Punkter var det nødvendigt at have bestemte Regler, for saa vidt de lode sig fastsætte. Størrelsen af den maanedlige Understøttelse kunde, efter de nu værende høje Priser paa de fleste Livsfornödenheder, formentlig passende bestemmes til 50 Kr., og kunde maaske, rigtignok i Modsætning til, hvad der skete for Regentsalunnerne, udbetales den 1ste i hver Maaned forud. Skulde Kandidaten kort efter denne Udbetaling rejse tilbage, eller i Maanedens Løb forsømme sin Uddannelse, var der unægtelig betalt for lidt længere Tid, end der strængt taget burde; men denne lille Risiko var dog forsvindende lige over for den Nytte, som Forudbetaling maatte antages at medføre. For hvor langt et Tidsrum den maanedlige Understøttelse kunde vedvare, vilde bero paa mange forskjellige Omstændigheder, først og fremmest paa den foran nævnte Kontos Status, men dernæst ogsaa paa Kandidaternes Flid, af hvilken Grund den formentlig kun burde anvises for 1 Maaned ad Gangen. For at paase, at Kandidaterne benyttede Tiden vel, og Bevillingen saaledes gjorde den tilsigtede Nytte, samt for paa anden Maade at kunne staa de unge Mænd bi med Raad og Vejledning, vilde det formentlig være hensigtsmæssigt at vælge en sagkyndig Eforus, som, hvis Ministeriet havde til Hensigt ogsaa for Fremtiden at lade Konsistorium inden for Finantslovens Grænser afgjøre lignende Andragender, i hvert enkelt Tilfælde maatte tage de fornødne Bestemmelser og rekvirere de maanedlige Understøttelser anviste vedkommende til Udbetaling paa Universitetskvæsturen. Et Maximum burde formentlig af Konsistorium fastsættes for det Tidsrum, hvori Understøttelsen under

almindelige Forhold kunde oppebæres; dersom Eforus da fandt det gavnligt, at dette i enkelte Tilfælde kunde overskrides, maatte han, saafremt der paa Kontoen var Midler til yderligere Hjælp til et forlænget Ophold, derom henvende sig til Konsistorium, med udtrykkelig Opgivelse af, at der havdes Penge dertil, til hvilken Hensigt han ved Begyndelsen af hvert Fjerdingaar hos Regentsprovsten maatte erkynnde sig, om der forestod fortrinsberettigede Udbetalinger til islandske medicinske studerende ved Universitetet, for derefter at kunne bedømme, hvad der blev til Raadighed til det andet Formaal. Bevillingen vilde under ingen Omstændigheder, navnlig naar der var en eller flere saadanne studerende, eller i et Aar flere islandske Lægekandidater, kunne blive tilstrækkelig for et langt Tidsrum, hvad ogsaa Texten antydede ved at nævne „nogen Tid“, og han henstillede derfor dennes ordinære Grænse til nærmere Afgjørelse, idet han tilføjede, at en Tid af indtil 8 Maaneder maaske kunde betragtes som det almindelige, og at et længere Ophold specielt maatte bevilges.

I Skrivelse af 13. Decbr. til Ministeriet, med hvilken Kvæstors Erklæring indsendtes, erklærede Konsistorium, at den ganske stemmede med Konsistoriums Anskuelser om denne Sags hensigtsmæssige Ordning. Idet det derfor ganske henholdt sig til den i Kvæstors Skrivelse givne nærmere Begrundelse, indstillede det, at Ministeriet vilde bifalde:

- 1) at Understøttelser til de i Island uddannede Lægekandidater af Kommunitetets Midler (Udgiftspost 1. e. for 1875—76) for Fremtiden udbetales disse af sammes Kasse direkte, ved maanedlige Bidrag til deres Underholdning fra den Dag, de godtgjøre at have begyndt paa den Uddannelse her i Staden, til hvilken Understøttelsen ydes;
- 2) at Understøttelsen ydes til Deltagelse i et klinisk Kursus paa Fødselsstiftelsen samt for at frekventere de her værende Hospitaler og Apotheker, ligegyldig, hvilke af disse Steder der først frekventeres;
- 3) at Størrelsen af den maanedlige Understøttelse fastsættes til 50 Kr., der udbetales den 1ste i hver Maaned forud, og anvises for 1 Maaned ad Gangen;
- 4) at Understøttelsen, for saa vidt den hertil bevilgede Sums Størrelse og oprindelige Bestemmelse tillader det, regelmæssig tiltaas af Konsistorium for en Tid af indtil 8 Maaneder, men at der i Følge Indstilling af Eforus under samme Forbehold kan bevilges Forlængelse;
- 5) at Konsistorium vælger en Eforus, der paaser, at Kandidaterne benytte Opholdet paa den ved Understøttelsen forudsatte Maade, og i øvrigt staar disse bi med Raad og Vejledning, rekvirerer den tilstaaede maanedlige Understøttelse anvist vedkommende til Udbetaling paa Universitetskvæsturen, efter at have forvissat sig om, at de vedblivende opfylde Forudsætningerne, samt indstiller til Konsistorium om Forlængelse i enkelte Tilfælde af Understøttelse ud over de regelmæssige 8 Maaneder, efter at have søgt Oplysning, om Kontoen tillader dette.

Konsistorium bemærkede, at det ansaa den saaledes foreslaaede Ordning af Forholdet mellem den islandske Medicinalfonds og Kommunitetets Bidrag i enhver Henseende for heldigere end den bestaaende, og indstillede derfor til Ministeriet, at det vilde drage Omsorg for, at denne Ordning fra alle vedkommende Sider blev tiltraadt, idet det derhos i Kandidaternes Interesse henstillede, om ikke, overens-

stemmende med Kvæstors Forslag, Hjælpen af den islandske Kasse, der forudsattes som hidtil at blive 300 Kr., maatte deles saaledes, at ikke det hele blev udbetalt til Nedrejsen, men at der blev en Rest, som Kandidaterne kunde hæve i Finants-hovedkassen som Hjælp til Tilbagerejsen.

Over disse Forslag begjærede Undervisningsministeriet en Erklæring fra Ministeriet for Island, der under 12. Jan 1876 udtalte, at det i det hele taget for sit Vedkommende maatte anse dem for hensigtsmæssige og derfor anbefalede, at de toges til Følge, hvorefter Undervisningsministeriet under 19. s. M. tilskrev Konsistorium, at det bifaldt samtlige de fremsatte Forslag. Til Eforus for Kontoen til Understøttelse af de i Island uddannede Lægekandidater har Konsistorium udnævnt Professor artis obstetriciæ Stadfeldt, og samtidig dermed udnævntes Kandidat Olafsson til at nyde en maanedlig Understøttelse af 50 Kr. i et Tidsrum af indtil 8 Maaneder fra 1. Octbr. 1874 at regne. Efter Anbefaling af Ministeriet for Island og Undervisningsministeriet har Konsistorium derhos tilstaaet ham et Beløb af 300 Kr. af Kommunitetets Udgiftspost 1. e. for 1875—76 til Dækning af Udgifterne ved Hjemrejsen til Island, da de 300 Kr., som vare bestemte til hans Nedrejse, allerede vare blevne ham udbetalte af den islandske Medicinalfond, medens det havde været forudsat, at Omkostningerne ved Tilbagerejsen vilde blive udredede af Kommunitetets Kasse.

— Det til Regentsens Læseindretning henlagte Beløb 420 Rd. var fastsat i 1842, og skjønt det efter Datidens Forhold var tilstrækkeligt og passende, var det dog i Tidens Løb paa Grund af Forøgelsen af Blad- og Tidsskriftliteraturen samt Prisforøgelserne blevet aldeles utilstrækkeligt, og derved ude af Stand til at faldstgjøre sit Ojemed, at gjøre det overflødig for Alumnerne at søge andesteds hen, saasom til offentlige Steder eller til Studenterforeningen, for at faa Adgang til Blade og periodiske Skrifter eller til saadanne æsthetiske Nyheder, som ikke kunne faas til Laans paa de offentlige Bibliotheker. Der blev derfor af Regentsens Viceinspektor stillet Forslag om en Forhøjelse af Beløbet, og efter at det var anbefalet af Regentsprovsten, Stipendiebestyrelsen og Konsistorium, blev der paa Udkastet til Finantsloven for 1876—77 optaget en Forhøjelse af 80 Rd., saaledes at det fulde Beløb blev 500 Rd., hvilket Beløb derefter ved Finantsloven bevilgedes.

— Da det ordinært bevilgede Brændekvantum til Regentsalumnerne ($1\frac{1}{2}$ Favne til hver Kakkelovn) i Slutningen af Vinteren 1875—76 slap op, væsentlig fordi Vinteren begyndte tidligere end sædvanlig, bevilgede Ministeriet, efter Indstilling fra Stipendiebestyrelsen og Konsistorium, under 11. April 1876, at der extraordinært maatte anskaffes 6 Favne Brænde til Regentsalumnerne, saaledes at der deraf forlods tilbageholdtes et passende Kvantum til de nye indkomne Alumner, og at Resten fordeltes efter Stipendiebestyrelsens Skjøn til de Lejligheder, som trængte mest dertil.

— Efter Instruxen for Viceinspektor paa Regentsen paahviler det denne, i Tilfælde af Vakance i Regentsprovstiet eller i Regentsprovstens Forfald at udføre dennes Forretninger, og Stipendiebestyrelsen paalagde derfor, da Regentsprovsten, Professor Nellemann, i Juni 1875 udnævntes til Justitsminister og Minister for Island, Viceinspektor, Kand. Jonsson, at udføre Forretningerne. Men da denne Vakance blev af længere Varighed og i flere Retninger havde en særlig Karakter, og da Kand. Jonsson, for at kunne udføre de mere omfattende Forretninger, som

den længere Vakance førte med sig, maatte frasige sig en literær Beskæftigelse, indstillede Stipendiebestyrelsen under 10. Marts 1876, at den for Regentsprovsten bestemte Pengeløn anvendtes til Vederlag for den, der havde gjort Arbejdet, i Stedet for at bespares for Kommunitetet. Indstillingen anbefalede under 30. Marts af Konsistorium, og ved Skrivelse af 18. April bevilgede Ministeriet derfor, at det for Finantsaaret 1875—76 af Regentsprovstens Pengeløn bespærede Beløb af 450 Kr. tilstodes Viceinspektør som Vederlag for det af ham i det nævnte Finantsaar udførte forøgede Arbejde.

— Ved Skrivelse af 12. Juli 1876 har Ministeriet efter Indstilling bevilget, at det fornødne Beløb til at lønne en i en Regentskones Sygdom extraordinært antaget Reservekone maatte udredes af det paa Kommunitetets Udgiftspost 10. til extraordinære Udgifter for 1876—77 bevilgede Beløb.

B. Tilstand og Virksomhed.

I. Bestyrelse.

Til Rektor for Rektoratsaaret 1875—76 valgte den akademiske Lærerforsamling den 7. Oktbr. 1875 Professor, Dr. J. L. Ussing, der tiltraadte Rektoratet den 17. Novbr. s. A.

Dekanerne i dette Rektoratsaar have været: Professor Hermansen i det theologiske Fakultet, Professor Aagesen i det rets- og statsvidenskabelige, Professor, Dr. Reisz i det lægevidenskabelige, Professor, Dr. Mehren i det filosofiske og Professor, Dr. Steen i det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet.

Til Medlemmer af Konsistorium gjenvalgte den akademiske Lærerforsamling Professorerne Ussing og Steen, henholdsvis under 7. Oktbr. 1875 og 27. Jan. 1876. Efter Professor Brøchners Død blev Professor, Dr. Hammerich af den akademiske Lærerforsamling valgt til Medlem den 27. Jan. 1876.

II. Universitetets Lærere og de faste Censorer.

1. Forstærkelse af Lærerpersonalet og Forandringer i de enkelte Fakulteters Fagkreds.

Som i Aarbogen for 1873—75 S. 155 bemærket, blev det ved kgl. Resol. 3. Decbr. 1874 overdraget cand. theol. P. Madsen midlertidig, for et Tidsrum af 3 Aar at holde Forelæsninger over Dogmatik og nytestamentlig Exegese i det theologiske Fakultet. Ministeriet ansaa det imidlertid ikke for ønskeligt, at en saadan midlertidig Ordning blev udstrakt længere end absolut nødvendigt, og det begjærede derfor under 11. Novbr. 1875, idet det antog, at der i den forløbne Tid havde været tilstrækkelig Lejlighed til at prøve Docent Madsens Læregaver og at